

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PODMÍNKY

vypsání ceny za předložení uměleckého návrhu
pamětní stříbrné 200 Kč mince k 200. výročí narození Gregora Johanna Mendela

V Praze v květnu 2021

PODMÍNKY

vypsání ceny za předložení uměleckého návrhu pamětní stříbrné 200 Kč mince
k 200. výročí narození Gregora Johanna Mendela

- 1) Česká národní banka vypisuje cenu nejhodnotnějším návrhům pamětní stříbrné 200 Kč mince, která bude vydána v roce 2022.
- 2) Vypsání ceny se řídí ustanoveními § 2887- 2889 občanského zákoníku o vypsání ceny.
- 3) Cena bude udělena nejhodnotnějším a technickým podmínkám vyhovujícím návrhům.

Vydáním pamětní stříbrné mince má být nejširší veřejnosti připomenuto 200. výročí narození Gregora Johanna Mendela.

Hlavní technickou podmínkou je odevzdání kruhového návrhu provedeného v sádře (lící a rubová strana samostatně) o průměru 190 - 200 mm (bezpodmínečný požadavek mincovny - překročení je důvodem k vyloučení z hodnocení) v patřičné síle, aby snesl manipulaci bez upevnění na podložku. Každý návrh musí být označen soutěžní značkou (heslem vyjádřeným slovně, popř. číselně; kreslené značky jsou nepřipustné) na spodní straně sádrového kotouče, a to stejnou pro lící i rubovou součást návrhu mince. Návrhy musejí být předkládány v definitivní podobě; to znamená, že po technické stránce musejí být po drobných úpravách podle požadavků mincovny způsobilé k ražbě. Zásadní podmínkou je, aby pod jednou značkou byl předložen kompletní návrh mince, tj. aby obsahoval alespoň jednu lící a jednu rubovou stranu.

Mincovní pole musí mít tvar dutého zrcadla s nejnižším bodem uprostřed modelu, které se směrem k okrajům zvyšuje, což je podmínkou pro příznivou charakteristiku tečení materiálu. Technický výkres geometrie modelovací formy je uveden v příloze (str. 11). Maximální výška plastiky (reliéfu) ve středové části modelů je 1,8 mm. Plastika musí pokrývat nejméně 50 % plochy mincovního pole; plošné proporce plastiky na jedné straně musí odpovídat plošným proporcím plastiky druhé strany. Při modelaci plastiky je nutné zohlednit její rozmístění v mincovním poli. Masivní a vysoká plastika na jedné straně vyžaduje nižší plastiku na protilehlé ploše druhé strany a naopak.

- 4) Na lící straně (aversu) je nutno umístit v opisu (při obvodu mince) nebo v nápisu (řádcích) název státu „**ČESKÁ REPUBLIKA**“ a nominální hodnotu mince se zkratkou peněžní jednotky „**200 Kč**“. Jako dominanta lící strany může být použit:
 - a) buď *motiv vztahující se bezprostředně k tématu mince*,
 - b) nebo *motiv tradičně zdůrazňující, že mince je platidlem České republiky, tj. umělecká kompozice heraldických zvířat z velkého státního znaku České republiky, případně doplněná dekorem vztahujícím se k tématu mince.*

Umělecká kompozice heraldických zvířat musí být ztvárněna tak, aby nedocházelo k nečitelným stylizacím či nechtěnému karikování, a aby byla v souladu s provedením rubové strany. Kompozice nesmí být přímým ztvárněním velkého státního znaku podle vyobrazení v příloze zákona o státních symbolech České republiky (vyobrazení je připojeno k těmto podmínkám). V případě, že kompozice je dominantou lící strany, nemusí zaujímat celou plochu mincovního pole, musí však být umístěna v horní části mince, tvoří-li pouze doprovodný prvek, může být umístěna kdekoliv, vždy však neznevážujícím způsobem. Na místě, kde by podle mínění autora měla být značka mincovny, bude umístěno kolečko o průměru 8 - 10 mm (propočteno na model o průměru 190 - 200 mm).

Na rubové straně (reversu) je nutno ztvárnit motiv vztahující se k tématu mince, nápis nebo opis „**GREGOR JOHANN MENDEL**“ a letopočty „**1822 - 2022**“. Na místě, kde by měla být autorská značka, umístí výtvarník čtvereček o velikosti 8 x 8 až 10 x 10 mm (propočteno na model o průměru 190 - 200 mm).

Řešením hrany se výtvarník nemusí zabývat.

Výtvarník může k návrhu připojit lístek se soutěžní značkou (heslem) a s textem o rozsahu nejvýše jedné strany papíru formátu A4, ve kterém stručně popíše, jaké motivy na návrhu použil, jaký je jejich zdroj, jak k nim došel, příp. jak je modifikoval a ztvárnil. Tento text může pomoci komisi v orientaci v zobrazených motivech. Z lístku nesmí být nijakým způsobem zřejmé, kdo je autorem návrhu, aby nedošlo k porušení anonymity. Pokud autor podává více návrhů, musí být ke každému návrhu přiložen samostatný lístek, aby nebyla zřejmá ani autorská souvislost mezi jednotlivými návrhy.

Mince bude ražena ze slitiny o 925 dílech stříbra a 75 dílech mědi, její průměr bude 31 mm a hrubá hmotnost 13 g. Ražba bude provedena také ve špičkové kvalitě, u níž zvláště dobře vynikne vrcholný lesk i v drobných ploškách proti matovému reliéfu. K této okolnosti by měli účastníci soutěže přihlídnout. Autoři návrhů mohou shlédnout příklady modelů pamětních mincí v sekci peněžní České národní banky v Praze 1, Na Příkopě 28, a to v pracovních dnech od 9 do 15 hodin. Návštěvu je třeba dopředu avizovat sekretářce Komise pro posuzování návrhů na české peníze, tel. 224 413 409.

5) **Návrhy ucházející se o cenu musejí být odevzdány nebo odeslány poštou do pátku 18. června 2021 na adresu:**

a) ***pro poštovní styk***

Česká národní banka
Sekce peněžní
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1

b) ***pro osobní doručení mimo den uzávěrky***

Česká národní banka - podatelna
vchod ze Senovážné ulice,
na dveřích proti vchodu mezi turnikety jsou uvedena telefonní čísla, na která je nutno volat a uvést, že jde o odevzdání sádrového modelu.
Doba příjmu: **7.00 až 16.15, v pátek 7.00 až 15.00 hod.**

c) ***pro osobní doručení v den uzávěrky od 9.00 do 13.00 hod.***

Česká národní banka, vchod ze Senovážné ulice, ohlášení příchodu avizovat na telefonní linku 3409 (224 413 409).

Ke každému návrhu musí být připojena zalepená obálka označená stejnou soutěžní značkou (heslem) jako na modelech. Obálka musí obsahovat lístek se jménem autora návrhu, jeho adresou, telefonním číslem, bankovním spojením a shodnou značkou jako na obálce.

Návrhy odeslané poštou musejí být avizovány e-mailem na adresu sarka.vicherova@cnb.cz nebo telefonicky na číslo 224 413 409. V oznámení je nutno uvést podací číslo odesílajícího poštovního úřadu. Návrhy musejí být zaslány v obalech pro křehké zásilky odpovídajících přepravním pravidlům pošty. Zásilky musí být na vnějším obalu označeny „Vypsání ceny na PSM Gregor Johann Mendel“. Zásilky doručené osobně do ČNB musí být rovněž řádně zabaleny, aby nemohlo dojít k jejich poškození; zásilky předávané na podatelnu je nutno označit „Vypsání ceny na PSM Gregor Johann Mendel“.

6) Soutěžní návrhy zhodnotí Komise pro posuzování návrhů na české peníze. Předsedou komise je zástupce České národní banky, členy komise jsou renomovaní výtvarníci, medailéři, teoretici výtvarného umění a učitelé uměleckých škol. Komisi svolává Česká národní banka jako vypisovatelka ceny. Administrativní práce pro komisi zajišťuje sekretářka komise, Ing. Šárka Vicharová ze sekce peněžní České národní banky, tel. 224 413 409.

7) Pro nejhodnotnější návrhy se stanoví tyto ceny:

I. cena 80 000,- Kč

II. cena 60 000,- Kč

III. cena 40 000,- Kč

Kromě cen může komise udělit režijní příspěvek autorům, jejichž návrh byl vyřazen v prvním kole hodnocení, a odměnu autorům, jejichž návrh postoupil do druhého nebo třetího kola hlasování. Počet těchto příspěvků a odměn a jejich výše jsou závislé na počtu předložených návrhů a na jejich umělecké a technické úrovni. Ceny, odměny a režijní příspěvky vyplatí Česká národní banka do 30 dnů od výroku komise.

V případě, že žádný z předložených návrhů nebude splňovat podmínky pro udělení cen, může komise vyzvat vybrané autory k úpravě předložených návrhů podle připomínek komise. Vybraní autoři v případě předložení upraveného návrhu obdrží vyzývací odměnu ve výši 10 000 Kč a vítězný návrh získá I. cenu ve výši 80 000 Kč.

Ceny a odměny ze soutěže vyšší než 10 000 Kč budou podle § 36 odst. 2 písm. i) zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu, ve znění pozdějších předpisů, sníženy o daň z příjmů ve výši 15 %.

8) Výběr návrhů pro realizaci provádí bankovní rada České národní banky. Bankovní rada není vázána názorem komise, k realizaci však může být vybrán pouze návrh, kterému byla udělena některá z cen, nebo návrh z užší výzvy výtvarníků.

Autorovi, jehož návrh bude realizován (líc i rub), bude vyplacena autorská odměna za převod oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví a výtvarnou spolupráci při realizaci, v celkové částce 60 000 Kč, a to na základě licenční smlouvy s autorem uzavřené. Nepřijme-li autor, jehož návrh bude vybrán k realizaci, návrh licenční smlouvy do 15 dnů poté, co mu bude doručen, vyhrazuje si ČNB právo zahájit jednání o realizaci s autorem jiného návrhu. V případě kombinace lící a rubové strany dvou autorů obdrží každý autor polovinu uvedené částky.

Autor návrhu vybraného k realizaci je povinen na hraně sádrových modelů vyznačit tzv. ražební postavení, tj. vzájemnou polohu lícové a rubové strany.

Bude-li nutno provést na přijatém návrhu úpravy, je autor povinen provést je bezplatně ve spolupráci s určenou mincovnou a za tím účelem se na vyzvání do mincovny dostavit. Jestliže by autor návrhu vybraného k realizaci nemohl provést či dokončit z jakéhokoliv důvodu definitivní úpravy ve stanovené době, má Česká národní banka právo nechat úpravy provést jiným výtvarníkem nebo zadat k realizaci jiný návrh.

Po realizaci návrhu obdrží autor dva kusy mincí ve špičkové kvalitě.

Pokud nebude mince realizována vůbec, obdrží výtvarník, který v soutěži získal I. cenu, k této ceně částku 20 000 Kč. Pokud bude realizován jiný návrh než ten, kterému byla udělena I. cena, dostane autor návrhu, který získal I. cenu, částku 20 000 Kč.

- 9) Autorské právo k oceněným návrhům zůstává nedotčeno. Návrhy, které obdržely ceny nebo byly odměněné částkou nad 20 000 Kč, se stávají vlastnictvím České národní banky.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
sekce peněžní

Ing. Tomáš Trtek
ředitel sekce

JUDr. Jaroslav Moravec, Ph.D.
předseda komise

Gregor Johann Mendel

Johann Mendel se narodil 20. července 1822 do německy mluvící rodiny v Hynčicích na severu Moravy. Rodiče byli zemědělci a Johann pomáhal otcovi jak v ovocném sadu, kde pěstoval nové odrůdy ovocných stromů, tak se včelami. Měl starší sestru Veroniku a mladší Terezií. Už od dětství byl velmi nadaný, proto byl z vesnické školy ve své rodné obci doporučen do piaristické školy v Lipníku nad Bečvou, kde vystudoval jako nejlepší z ročníku. Ve 12 letech přešel na gymnázium v Opavě. Rodiče však nemohli syna na studiích dále živit, začal proto doučovat svoje méně nadané spolužáky. V roce 1840 nastoupil ke studiu Filosofického ústavu v Olomouci. Součástí přihlášky byl i životopis psaný v češtině, Mendel se ji proto musel naučit. Studia dokončil za finanční podpory své sestry, která se vzdala části svého věna. V roce 1843 Johann Mendel vstoupil do augustiniánského řádu v klášteře na Starém Brně a přijal řeholní jméno Gregor (Řehoř), které se dle tradice udává před jménem křestním.

Vstup do kláštera znamenal pro Gregora Mendela nové možnosti vzdělávání a vědeckého bádání. Díky tehdejšímu opatu Nappovi se dostal na studia do Vídně, která byla klíčová pro pozdější pokusy s hrachem setým a dalšími rostlinami, jelikož získal vzdělání z exaktních oborů a naučil se metodiku vědecké práce. Právě způsobem zkoumání a vyhodnocování se vymykal tehdejší vědeckým postupům.

Pokusům se věnoval 9 let. Během této doby vypěstoval na 27 000 rostlin jak v klášterní zahradě, tak ve vytápěném skleníku. Ze závěrů jeho bádání vznikly tři zákony, dnes známé jako Mendelovy zákony. V roce 1865 odpřednášel výsledky svých pokusů, ohlas na jeho práci byl však minimální. Uznání se dočkal až v roce 1900, kdy byly jeho objevy potvrzeny a Gregor Mendel byl nazván „otcem genetiky“. Slavný manuskript jezdí obdivovat vědci z celého světa.

Během života v klášteře samozřejmě musel dodržovat klášterní řád. Augustiniáni měli svá zaměstnání, Mendel byl učitelem, a pokusy tak mohl provádět pouze ve svém volném čase. V roce 1868 stanul v čele augustiniánského opatství a na své pokusy již neměl mnoho času. Věnoval se však svým dvěma zálibám – včelaření a meteorologii. V zahradě opatství si nechal podle svého návrhu postavit včelín i s malou pracovnou a třikrát denně prováděl na několika místech v klášteře meteorologická měření, která pečlivě zaznamenával. Z okna své cely viděl na pokusnou zahrádku i skleníku a z meteorologické budky zavěšené z okna odečítal teplotu a vlhkost.

Gregor Johann Mendel zemřel 6. ledna 1884 a je pohřben v augustiniánské hrobce na Ústředním hřbitově v Brně.

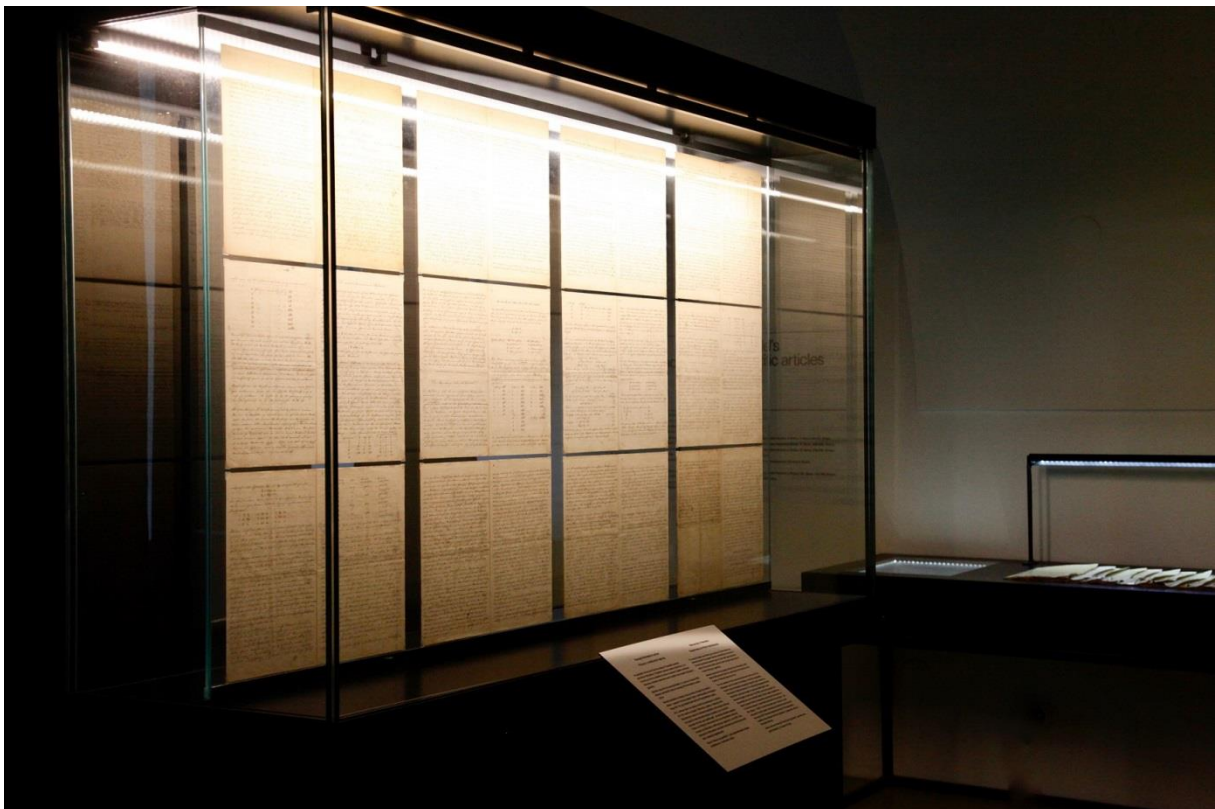
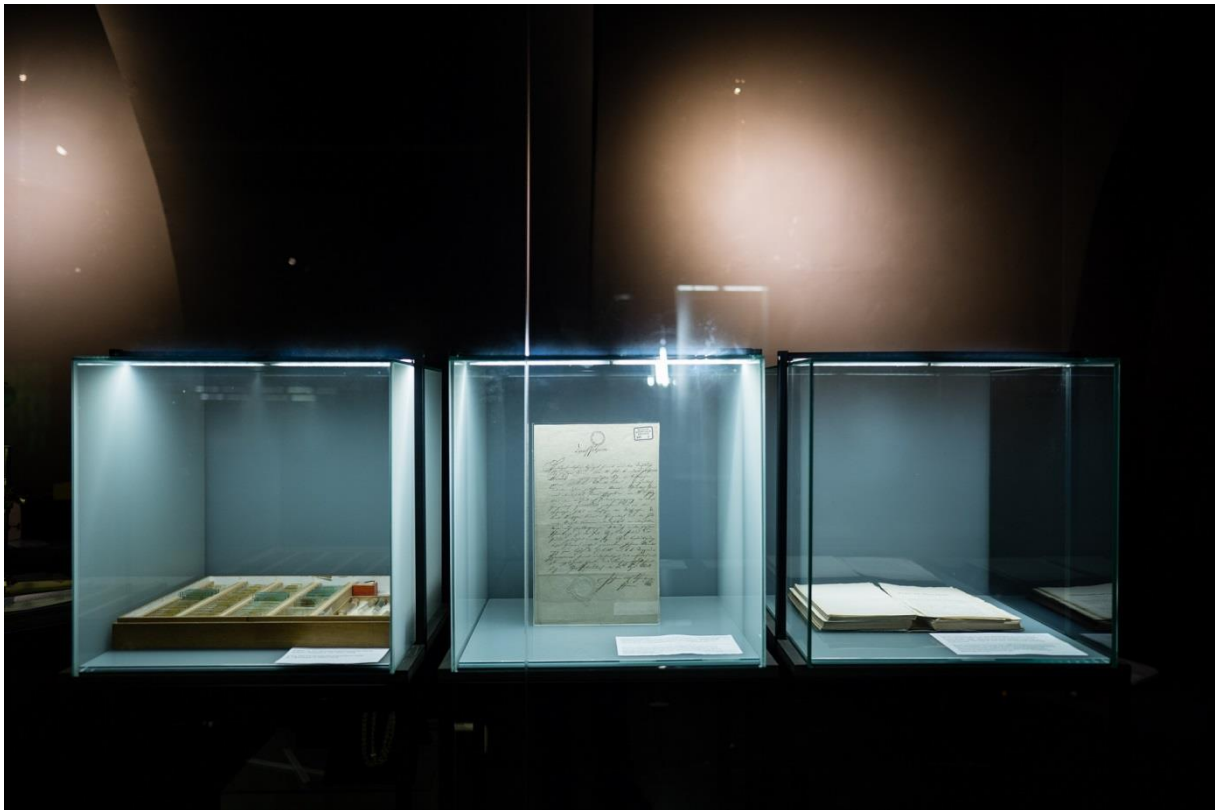
Více informací na www.mendelmuseum.muni.cz

Text Mgr. Blanka Křížová

Fotografie k tématu laskavě poskytlo Mendelovo muzeum v Brně

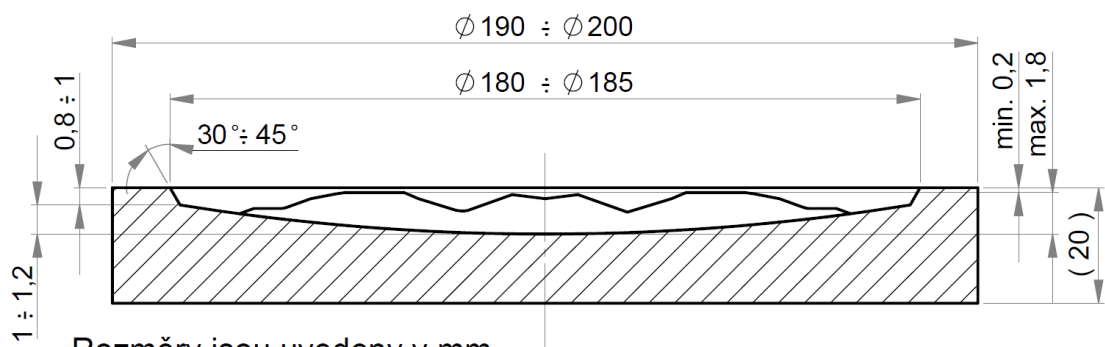

Gregor Johann Mendel

Originál Mendelova rukopisu Pokusy s rostlinnými hybridy

Technický výkres geometrie modelovací formy

Rozměry jsou uvedeny v mm

Maximální výška reliéfu = 1,8 mm

Minimální výška reliéfu i písma = 0,4 mm

Minimální rozdíl mezi reliéfem a okrajem sádry = 0,2 mm

Plán emise pamětních a obchodních mincí a bankovek na léta 2021-2025

Pamětní stříbrné mince 200 Kč

Rok	Datum	Výročí	Název
2021	8. 9. 1921	100	† Jan Janský
	23. 9. 1871	150	* František Kupka
	31. 10. 1821	200	* Karel Havlíček Borovský
2022	23. 1. 1872	150	* Jože Plečnik
	20. 7. 1822	200	* Gregor Mendel
	19. 9. 1922	100	* Dana Zátopková, Emil Zátopek
2023	březen 1948	75	Josef Karel Matocha jmenován arcibiskupem olomouckým
	18. 5. 1923	100	Zahájení pravidelného vysílání Československého rozhlasu
	17. 9. 1873	150	* Max Švabinský
	7. 12. 1723	300	† Jan Blažej Santini-Aichel
2024	4. 1. 1874	150	* Josef Suk
	30. 7. 1674	350	† Karel Škréta
	1624	400	Vydání Komenského mapy Moravy
2025	12. 2. 1825	200	Založení české spořitelny Böhmische Sparkasse
	13. 7. 1925	100	Nález plastiky ženy v Dolních Věstonicích, tzv. Věstonické Venuše
	21. 10. 1125	900	† kronikář Kosmas

Pamětní stříbrné mince 500 Kč Slavné dopravní prostředky

Rok	Název
2021	Parní lokomotiva Škoda 498 Albatros
2022	Motocykl Jawa 250
2023	Osobní automobil Tatra 603
2024	Tramvaj ČKD Tatra T3
2025	Cvičný letoun Aero L-39 Albatros

Mimořádná stříbrná mince 10 000 Kč

Rok	Datum	Výročí	Název
2022	1922	100	Založení Velké Prahy

Zlaté mince 5 000 Kč cyklus Městské památkové rezervace

Rok	Název
2021	Cheb
	Jihlava
2022	Mikulov
	Litoměřice
2023	Kroměříž
	Hradec Králové
2024	Olomouc
	Moravská Třebová
2025	Štramberk
	Tábor

Mimořádné zlaté mince 10 000 Kč

Rok	Datum	Výročí	Název
2021	15. 9. 921	1100	† kněžna Ludmila

Obchodní mince – dukáty

Rok	Hodnota	Výročí	Název
2023	1	100	Zahájení vydávání svatováclavských dukátů
2025	1, 2, 5, 10	700	Zahájení ražby prvních českých zlatých mincí Janem Lucemburským